

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	10
Πρόλογος, Κυριακή Τσουκαλά	11
Εισαγωγή	17
1 Το Spielraum και η πολυφωνική βιογραφία του	23
1.1 Η σύνθεση των εννοιών «παιδί», «πόλη», «παιχνίδι»	24
1.2 Ορισμός και χαρακτηριστικά του Spielraum	27
1.3 Η ανάγκη για μια διαφορετική επιστημολογική προσέγγιση της σχέσης των παιδιών με την πόλη	29
1.4 Ορισμός της «πολυφωνικής βιογραφίας» και η σχέση της με το παιχνίδι	33
1.5 Η ιδέα της πολυφωνίας στη δομή και τη μορφή του βιβλίου	36
2 Το παιχνίδι: Δραστηριότητα των παιδιών ή συστατικό της ανθρώπινης ύπαρξης στον κόσμο;	41
2.1 Μεθοδολογική παρένθεση: Η τοπολογική προσέγγιση της βιογραφίας του Spielraum	42
2.2 Ορισμοί και χαρακτηριστικά του παιχνιδιού	45
2.3 Ιστορία της θεώρησης του παιχνιδιού εντός των λόγων για την παιδική ηλικία, από την αρχαιότητα μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα	47
2.4 Το παιχνίδι ως εργαλείο για την παιδαγωγική: Froebel	50
2.5 Το παιχνίδι και ο κόσμος: Προς μια οντολογία του παιχνιδιού	53
3 Το παιδί και το παιχνίδι στην παιδαγωγική θεώρηση	59
3.1 Η βιολογική προσέγγιση της παιδικής ηλικίας και η μετεξέλιξή της στον κλάδο των επιστημών υγείας	60
3.2 Ο 20ός αιώνας ως «ο αιώνας του παιδιού»: Η παιδαγωγική επανάσταση	62
3.3 Η «επικίνδυνη πόλη» και το «Κίνημα για τη σωτηρία των παιδιών»	63
3.4 Οι πρώτες παιδικές χαρές: Διαχωρισμός για την προστασία των παιδιών ή της πόλης;	65
3.5 Κριτική πάνω στον λειτουργικό διαχωρισμό των χώρων παιχνιδιού	69
3.6 Παιδαγωγικές επιρροές στις χωρικές έρευνες με τα παιδιά: Η «προσέγγιση μωσαϊκό»	71
4 Το παιδί και το παιχνίδι στην ψυχολογική θεώρηση	75
4.1 Παιχνίδι και ψυχανάλυση	76
4.2 Η σταδιακή κατάκτηση του χώρου από το παιδί: Kurt Lewin	77
4.3 Το παιχνίδι και το περιβάλλον στην αντιληπτική ψυχολογία: Piaget και Vygotsky	79

4.4	Η σχέση παιδιού-χώρου: Περιβαλλοντική ψυχολογία	81
4.5	Δύο μεθοδολογικές προσεγγίσεις των ερευνών με τα παιδιά: «Εργαστηριακές» και «πραγματικές» συνθήκες	83
4.6	Οι γεωγραφικές έρευνες και η πιαζετιανή θεωρία: Συνέχεια ή ρήξη;	86
5	Η κοινωνιολογική προσέγγιση της παιδικής ηλικίας και οι Γεωγραφίες των Παιδιών	93
5.1	Η κοινωνική στροφή στην έρευνα για τη σχέση παιδιού-πόλης	94
5.2	Bill Bunge, ο πρώτος «γεωγράφος των παιδιών»	95
5.3	Οι «Γεωγραφίες των Παιδιών» και η επίδρασή τους στις χωρικές έρευνες με τα παιδιά	102
5.4	Βασικές αρχές και κεντρικά ζητήματα των «Γεωγραφιών των Παιδιών»	105
5.5	Οι «Γεωγραφίες των Παιδιών» στη χώρα μας	108
6	Σχέδια και πραγματοποιήσεις για το παιδί και το παιχνίδι: Σύνομη ιστορική επισκόπηση	117
6.1	Χαρτογράφηση του δεύτερου «τόπου» του Spielraum: Σχέδια και πραγματοποιήσεις για το παιδί στην πόλη	118
6.2	Σχέδια για το παιδί και το παιχνίδι από το 1900 έως τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	118
6.2.1	<i>Το παιδί στο μοντέλο της Κηπούπολης</i>	121
6.2.2	<i>Κόκκινη Βιέννη: «Όλα για το παιδί»</i>	123
6.2.3	<i>Η μονάδα γειτονιάς και το μοντέλο του Ράντμπερν:</i> <i>Πρόνοια για την ασφαλή μετακίνηση των παιδιών</i>	124
6.2.4	<i>Πάνος Τζελέπης: Villages d'enfants</i>	127
6.2.5	<i>Η ευημερία των παιδιών ως ζητούμενο στα μανιφέστα του μοντερνισμού</i>	129
6.3	Σχέδια για το παιδί και το παιχνίδι μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	132
6.3.1	<i>Χώροι παιχνιδιού στη μεταπολεμική πόλη: Το σημείο μηδέν του σχεδιασμού</i>	132
6.3.2	<i>Αναφορές στο παιδί και στο παιχνίδι στην Ελλάδα τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες</i>	134
6.3.3	<i>Aldo van Eyck: Παιδικές χαρές στο Άμστερνταμ</i>	136
6.3.4	<i>Δημήτρης Πικιώνης: Παιδικός Κήπος στη Φιλοθέη</i>	139
6.3.5	<i>Νέα Υόρκη και Richard Dattner: Φυσικοί χώροι παιχνιδιού</i>	142
6.4	Σύγχρονες τάσεις στον σχεδιασμό των χώρων παιχνιδιού	146
6.5	Παιδί, παιχνίδι και τέχνη: Το Spielraum και η δημιουργικότητα	150
7	Η ασφαλής αυτόνομη κινητικότητα των παιδιών ως θεμελιώδης προϋπόθεση για μια βιώσιμη πόλη	157
7.1	Παιδιά και συμμετοχικός σχεδιασμός	158
7.2	Η ιστορία του woonef: Όταν μια πόλη τολμά να αμφισβητήσει την κυριαρχία του αυτοκινήτου	158

7.3	«Stop de Kindermoord»: Ένα από τα κάτω κίνημα για την ασφάλεια των παιδιών από τα αυτοκίνητα	162
7.4	«Δεν δικαιούμαστε έναν δρόμο για να παίζουμε;» Τι συμβαίνει όταν πραγματικά ακούμε τα παιδιά	166
7.5	Συμμετοχή των παιδιών για μια βιώσιμη πόλη	170
8	Τα δικαιώματα των παιδιών και οι πόλεις	173
8.1	Τα δικαιώματα των παιδιών ως νομική κατάκτηση	174
8.2	Τα Δικαιώματα του Παιδιού και οι πόλεις	177
	8.2.1 Άρθρο 12: Συμμετοχή στις αποφάσεις για την πόλη	177
	8.2.2 Άρθρο 15: Δικαίωμα στη συνάθροιση και στη συλλογική διεκδίκηση ..	180
	8.2.3 Άρθρο 31: Δικαίωμα στο παιχνίδι, στη σχολή και στον πολιτισμό	184
8.3	Η πρωτοβουλία «Πόλεις φιλικές προς τα παιδιά»	187
9	Το Spielraum ως ένα νέο επιστημολογικό παράδειγμα αστικού σχεδιασμού για μια δίκαιη και βιώσιμη πόλη	193
9.1	Τι μας διδάσκει η «βιογραφία» του Spielraum	194
9.2	Σύγχρονα καλά παραδείγματα σχεδιασμού πόλεων φιλικών για τα παιδιά	195
	9.2.1 Ρότερνταμ, Ολλανδία: Οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη μέσω της επένδυσης στη φιλικότητα για τα παιδιά	196
	9.2.2 Χάκνεϊ, Λονδίνο: Πολεοδομικός και αστικός σχεδιασμός για μια πόλη φιλική προς τα παιδιά	200
	9.2.3 Παρίσι, Γαλλία: Οι σχολικές αυλές γίνονται πράσινες οάσεις	206
9.3	Αντί συμπεράσματος: Το Spielraum ως ένα νέο επιστημολογικό παράδειγμα αστικού σχεδιασμού	210
10	Χαρακτήρες	214
	Βιβλιογραφία	285